

# ПРИКАЗНА ДЕТСКА БИБЛИОТЕКА ГНЪЗДО



НИКОЛАЙ РАЙНОВЪ

САМОДИВСКО  
ЦАРСТВО

— КНИЖКА ПЪРВА —

ИЗДАТЕЛСТВО ИВАНЪ КОЮМДЖИЕВЪ

1

ПРИКАЗНА ДЕТСКА  
БИБЛИОТЕКА

1

---

Г Н Ъ З Д О

НИКОЛАЙ РАЙНОВЪ

САМОДИВСКО  
ЦАРСТВО

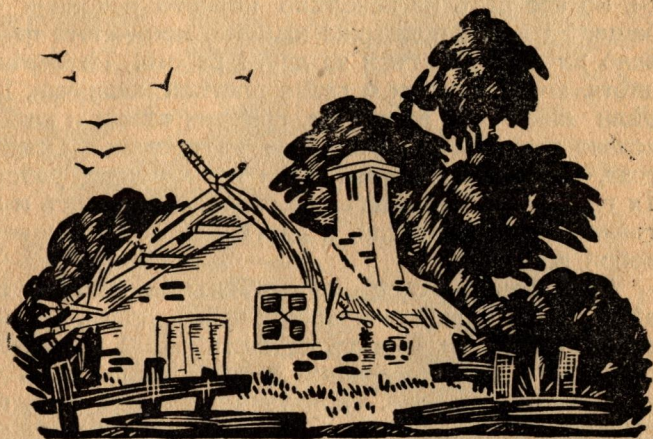
С О Ф И Я

---

ИЗДАТЕЛСТВО ИВАНЪ КОЮМДЖИЕВЪ



КОРИЦАТА Е РАБОТЕ-  
НА ОТЪ ХУДОЖНИКА  
НИКОЛА ТУЗСУЗОВЪ,  
А РИСУНКИТЪ ОТЪ —  
ГЕОРГИ АТАНАСОВЪ



Въ далечна гора живѣла въ проста колиба една вдовица съ тритѣ си деца — момче и две момичета. Баща имъ билъ дърварь и тѣ още отъ малки му помагали въ тежката работа. Той сѣчелъ дърва, а децата ги товарѣли на магаренцето и ги прекарвали до колибата, дето ги нареждали. Оттамъ бащата каралъ дървата въ града и ги продавалъ. Когато дърварьтъ умрѣлъ, децата му вече знаели неговия занаятъ. Момчето взело брадвата и триона, а девой-



китѣ подкарали магарето къмъ гората, дето отивалъ за дърва баща имъ. Сякашъ нищо се не било промѣнило: работата си тръгнала току-речи като порано, само на децата било жалъ, че сж останали сираци.

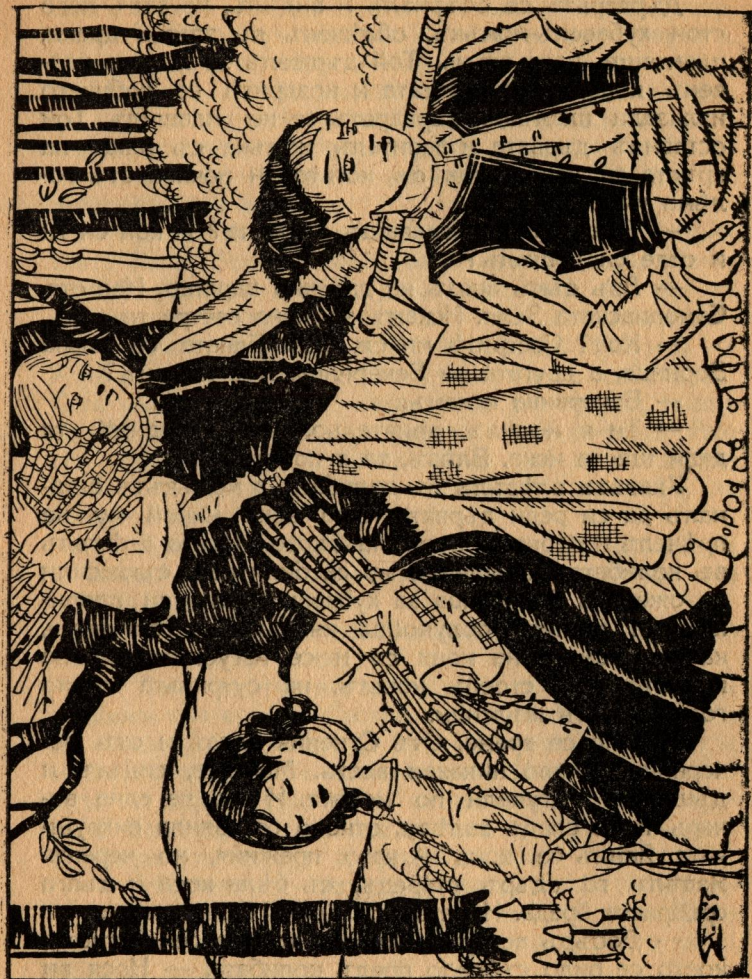
Момчето било пѣргаво и силно не за годинитѣ си, но все пакъ не печелѣло колкото покойния си баща. За да се поддържа кжщата, момичетата трѣбвало да се заловятъ и за друга работа. Тѣ берѣли цвѣтя, ягоди, малини и гжби, плетѣли кошнички, дерѣли лико отъ дърветата, правѣли вѣнци и китки; всичко това носѣли въ града за проданъ. Освенъ това, тѣ помагали на майка си въ кжщната работа. Тя ги научила да шиятъ, да плетатъ, да везатъ и да тъкатъ. Когато порасли, и дветѣ девойки били вече добри домакини.

Една вечеръ, следъ заникъ-слънце, майката седѣла предъ колибата и шиела чужди дрехи, заедно съ дъщеритѣ си. Синътъ се билъ тъкмо прибралъ отъ гората и разтоварвалъ дървата. Изведнажъ се извила страшна буря. Клонитѣ на дървесата се навеждали съ трѣсъкъ, сякашъ невидими ржце ги натискатъ и чупятъ. Огънятъ въ огнището угасналъ, като че ли го е духнала голѣма уста. Цѣлата колиба се разклатила. Вдовицата се уплашила и скочила, прибрала платното и влѣзла съ дъщеритѣ си въ колибата. Само момъкътъ останалъ отвънъ — да нареди дървата. Но тая работа му не спорѣла. Грабне дърво и го сложи надъ другитѣ, а то скочи и падне наземи; вдигне го и го тури отново — то пакъ падне.

— Кой се подиграва съ мене? — викналъ момъкътъ.

— Азъ, — чулъ се гръмливъ, но звученъ и приятенъ гласъ.







Дърварьтъ се обърналъ и видѣлъ, че задъ него стои хубавецъ-момькъ, облѣченъ въ златни дрехи, пламтящи като огнь. Той държелъ за юздата червенъ конь, а отъ устата и ноздритѣ на добичето излизали пламъци. Дърварьтъ се не уплашилъ. Той оставилъ дървата и запиталъ момька съ ржце на кръста си, както правѣлъ, когато си почива отъ голѣма умора:

— Ти ли се подигравашъ съ мене? А кой си ти и отде си дошълъ?

— Азъ съмъ князь на далечно царство. Ида отъ Самодивската Земя. Искамъ за жена сестра ти.

— Коя? Сестритѣ ми сж две. Едната се казва Зорница, а другата — Вечерница. Коя искашъ?

— Вечерница искамъ.

— Ти я искашъ, приятельо, но да видимъ, тя дали ще те иска. Влѣзъ, та я попитай!

Князътъ влѣзълъ въ колибата, а момькътъ останалъ да си реди дървата. Сега вече никой му не прѣчелъ и работата вървѣла бързо. Когато влѣзълъ въ колибата, домашнитѣ му се били вече съгласили да оженятъ Вечерница за хубавеца. Като си поприказвали докъмъ полунощъ, князътъ се сбогувалъ, качилъ момата на коня си и се изгубилъ. Но на мѣстото, дето стоелъ коньтъ, на сутриньта имало голѣмъ купъ жълтици.

Минало се време. Отъ Огнения Князь и отъ Вечерница нѣмало никаква вестъ. Майката, синътъ и дъщерята тжгували по момата. И ето, че една вечеръ, пакъ следъ залѣзъ, отново се извила вихрушката. Явилъ се конь — като прежния, но черенъ. Яздѣлъ го едъръ старецъ, съ бѣла коса и дълга сребриста брада. И неговитѣ дрехи били златни.

— Добъръ вечеръ, — казалъ той на семейството, което се било събрало предъ колибата. — Нося ви



много здраве отъ сина си и отъ своята снаха Вечерница. Тѣ си иматъ момче. Кръстихме го Пламъкъ. Не тжгувайте по тѣхъ — тѣ сж много добре.

И, преди да го запитатъ, старецътъ изчезналъ съ черния конь. Но и тоя пжтъ останалъ купъ жълтици тамъ, дето се билъ спрѣлъ коньтъ.

Когато се прибрали въ колибата, Зорница си въздъхнала и казала:

— Блазе на Вечерница! Княгиня е въ Самодивската Земя. Всички самодиви ѝ прислужватъ. Почитатъ я, уважаватъ я. На ржце я носятъ. Да ще да дойде нѣкой князь отнѣкжде — да поиска и мене!

— Недей приказва тѣй! — рекълъ братъ ѝ. — Много ли ти се иска да ни оставишъ съ мама сами? Сега сме поне богати: каквото ни се поиска, имаме го. Не се съсипваме отъ работа, като по-рано. Ако се омжжишъ, край мама нѣма да има кой да седи, за да я раздумва, когато ѝ дожалѣе за Вечерница.

— Ако ти е толкова мило за мама, ожени се, та ѝ доведи снаха! — рекла Зорница. — Тогава ще има кой да я раздумва.

Майката слушала тая препирня, мълчела и ронѣла сълзи. Най-сетне рекла:

— Баща ви почина и азъ останахъ вдовица, да гледамъ три сирака. Сестра ви си намѣри момъкъ и се омжжи; далечъ отиде тя — не мога да я навестя и да я видя, дали е поне честита. И вие ще ме оставите — знамъ това, за да си потърсите щастие другаде. Сама ще остана азъ въ тая колиба — и тукъ ще умра отъ скърби и грижа по васъ.

— Не, мамо, — казалъ синьтъ. — Азъ ти се заклевамъ, че нѣма да те оставя сама. За женитба и презъ умъ не ми е минавало. Сестра ми, ако иска, нека се омжжи.



Зорница си въздъхнала пакъ и не рекла нищо. На заранята станала още отъ зори и се заловила за работа: тя била работлива, не можела да седи съ скръстени ржце. Но майка ѝ и братъ ѝ виждали, че и работата я неразтушва. Отъ време на време се заглеждала нѣкжде надалечъ, предъ себе си, въздъхвала, прошъпвала нѣщо и пакъ залавяла работата си.

Една заранъ момъкътъ билъ излѣзълъ да се измие на извора. Току що почнало да се размъва. Както се миелъ, усѣтилъ, че го лъха вѣтрецъ. Станало му много приятно, защото вѣтрецътъ донесълъ нѣкжде отдалекъ миризма на билки и горски цвѣтя.

— Колко е хубаво! — си казалъ тихо момъкътъ.

Но когато се навелъ да се измие, видѣлъ нѣщо чудно. Водата почнала да се губи подъ земята, сякашъ я пие нѣчия голѣма уста. Следъ малко изчезнала до капка. Дори и пѣсъкътъ на дъното изсъхналъ бързо, като че ли по него не е текла никога вода.

— Каква е тая работа? — рекълъ момъкътъ. — Кой изпи извора, та не мога да се измия?

— Азъ, — чулъ се тихъ и много приятенъ гласъ.

Момъкътъ се обърналъ и видѣлъ, че задъ него стои другъ момъкъ — хубавецъ, синьоокъ, съ сребърни дрехи — и държи за юздата бѣлъ конь.

— Че защо се подигравашъ съ мене? — запиталъ го дърварьтъ.

— Не съмъ дошълъ да се подигравамъ съ тебе, а да поискамъ сестра ти Зорница за жена.

— Тѣй ли? Да вървимъ тогава въ колибата. И ти ли си дошълъ отъ Самодивската Земя? Да не си братъ на зетя ми — оная, който се ожени за Вечерница?

И азъ съмъ отъ оная земя, но управлявамъ друго царство. Познавамъ Огнения Князь, и жена му знамъ, и сина имъ съмъ виждалъ. Той е вече момъкъ като тебе.



— О, не : тукъ имашъ грѣшка, — рекълъ дърварьтъ. — Момчето ще да е на година, а азъ съмъ по-старъ отъ Вечерница. Пламкъкъ ли се казва момъка, когото познавашъ?

— Пламкъкъ му е името и той е на една година. Но въ нашето царство момче на година е по-едро и по-силно отъ момъкъ на двадесетъ години у васъ. Ние растемъ бърже и бавно старѣемъ. Живѣемъ по хиляди години.

— Ами умираете ли?

— Разбира се. Само Богъ не умира. Но ние не умираме отъ болестъ, а отъ досада. Щомъ нѣкому дотегне да живѣе, умира.

— Вашата работа е лесна, — казалъ дърварьтъ. — А ние тукъ се мжчимъ, боледуваме, страдаме — и не винаги смъртъта идва на време. Много нещастници желаятъ да умратъ, а не могатъ.

Както се разговаряли, тѣ стигнали до колибата. Сребърниятъ Князь казалъ, защо е дошълъ. Зорницата се зарадвала много, а майка ѝ се натъжила.

— Само едничка дъщеря ми остана, — рекла тя плачешкомъ на гостенина, — а ти си дошълъ да ме раздѣлишъ отъ нея. Сгодете се, но ми я остави поне месецъ-два, да ѝ се порадвамъ.

— Не може, — казалъ князътъ. — Такъвъ е нашиятъ законъ : дадатъ ли си дума момъкъ и мома, оженватъ се веднага. Ако ми дадете Зорница, ще я отведе ей сега въ Самодивската Земя.

Майката склонила най-сетне : коя майка не желае доброто на дъщеря си? Момъкътъ качилъ Зорница на бѣлия конь и се изгубилъ съ нея. А тамъ, дето чакалъ коньтъ, намѣрили купчина алмази, които свѣтѣли като звезди.

Майка и синъ останали да живѣятъ сами въ горската колиба. Бабата не пускала вече момъка да





отива за дърва: искала да има край нея винаги човѣкъ. Само въ пазаренъ день синѣтъ отивалъ до града, за да накупи каквото трѣбва. Но скрѣбно се живѣло въ гората, дето рѣдко минавалъ човѣкъ. Глухо било въ колибата: не се чувалъ вече звѣнливиятъ гласъ на Зорница.

Понѣкога момѣкътъ казвалъ на майка си:

— Иде ми да трѣгна по свѣта да диря Самодивската Земя. Много ми се иска да видя сестритѣ си и да ти донеса отъ тѣхъ много здраве.

— Ахъ, синко, не ме оставай! — думала майката. — Ще умра отъ скрѣбъ, ако ме оставишъ и ти. Не ми приказвай такива горчиви думи.

Но дърварѣтъ се шегувалъ. Той и не помислялъ да остави майка си самичка въ гората, за да търси Самодивското Царство. Една заранъ, къмъ зори, на колибата потропалъ нѣкой. Момѣкътъ станалъ да отвори. Предъ колибата стоелъ човѣкъ на конь. Ездачѣтъ билъ старъ, съ побѣлѣла коса и брада до пояса. Той поздравилъ момѣка и казалъ, че иде отъ Самодивската Земя.

— Азъ съмъ баща на Сребърния Князь, който се ожени за сестра ти Зорница. Тя доби момиче и го кръстиха Росица. Много е хубаво. Всички сж живи и здрави. И вамъ пращатъ много здраве. Недейте тжгува по дѣщерята: тя е отъ честита по-честита. И сестра ѝ е добре. И тя ви поздравява.

Като рекълъ това, конникѣтъ изчезналъ. И тоя пжтъ на мѣстото на коня останала купчина алмази. Но майката се не зарадвала на тоя подарѣкъ. Ней се искало да види дѣщеритѣ и внучетата си. Ала кжде да ги търси? Кой би ѝ казалъ, кжде е Самодивското Царство?

Единъ день момѣкътъ отишълъ въ гората на ловъ. Завалѣлъ силенъ дѣждъ. Ловецѣтъ се подслонилъ



въ една пещера. Дъждътъ преминалъ. Изгрѣло слънце. Явила се на небето хубава седмоцвѣтна джга. Момъкътъ се спрѣлъ да я погледа. И, както се билъ прехласналъ, казалъ си тихо :

— Какво хубаво нѣщо! Нѣма нищо по-хубаво отъ джгата.

Но ето, че задъ него се чулъ гласъ — звънливъ и сладъкъ, като славейова пѣсенъ :

— Който не е видѣлъ мене, не знае, що е хубость.

Обърналь се ловецътъ — да види, чий е тоя гласъ. Но не видѣлъ никого. Само чулъ шумъ отъ стжпкани сухи листа, сякашъ нѣкой невидимъ тича по пжтеката. Момъкътъ се върналь въ колибата и разказалъ на майка си тая случка. Бабата се засмѣла и му рекла :

— Тѣй ти се е сторило, синко.

Другъ пжтъ дърварьтъ се залуталъ въ най-гжстото мѣсто на гората. Било надвечерь, преди заникъ-слънце. Той седналь да се отмори подъ единъ водопадъ. Лжчитѣ падали напрѣки къмъ воднитѣ струи, които се разбивали на капки о скалитѣ. Миришело на здравецъ. Прохладата била толкова приятна и шумътъ на водопада тѣй унасяль човѣка, че на ловеца се поискало да си дрѣмне, както билъ седналь на камъка. Но ето, че се извила отново седмоцвѣтна джга, тоя пжтъ двойна, тѣкмо тамъ, дето падала водато. Дърварьтъ пакъ не можалъ да си сдържи радостъта.

— Ей че хубаво нѣщо! — рекълъ той. — Не съмъ виждалъ нищо по-хубаво отъ тая джга.

Едва изрекълъ тия думи, и задъ него се зачулъ отново сладкия пѣвливъ гласъ :

— Само като видишъ мене, момко, ще разберешъ, що е хубость.

— Скочилъ дърварьтъ и се обърналъ, но не видѣлъ никого. Чулъ смѣхъ въ въздуха и звукъ на стѣпки, които тичатъ надолу, по каменливата пѣтека. Това го зачудило много, но тоя пѣтъ не казалъ нищо на майка си — да не би пакъ да му се присмѣе.

Нѣколко деня следъ това момъкътъ преживѣлъ нѣщо страшно. Той се билъ изкачилъ по скалитѣ да гони диви кози. Кракътъ му се подплъзналъ и ловецьтъ падналъ отъ високата скала, безъ да успѣе да нададе викъ за помощъ. Дето падналъ, тамъ си и останалъ. Нѣмало наоколо никой да му помогне. Той лежелъ въ несвѣсть съ счупени ржце и нозе. Мръкнало се. Момъкътъ си не отварялъ очитѣ.

Въ това време майка му седѣла въ колибата и го чакала. Когато се смрачило, тя почнала да се безпокои: никога синъ ѝ не закъснѣвалъ толкова. Излѣзла на пѣтеката, по която билъ заминалъ презъ деня, и почнала да го вика. Но никой не ѝ се обадилъ. Тогава се върнала въ колибата, защото не знаела, кжде да го търси. Свила се до огнището да чака сина си. Както седѣла, задрѣмала.

И видѣла сънь. Върви по пѣтеката къмъ гората — да търси сина си. Върви — и знае, че ще го намѣри нѣкъде къмъ скалистия връхъ. Изкачва се по стрѣмнината и отведнѣжъ вижда момъка — легналъ подъ една камениста урва. Лежи той и си не отваря очитѣ. А тя почва да го буди. „Стани, синко,“ — му казва тя; — „стани, че ще се простудишъ! Хайде да си вървимъ въ колибата.“ Но момъкътъ я не чува. Той се дори не помръдва. Тогава иззадъ скалитѣ излиза мома — много хубава, русокоса, синьоока, съ дрехи седмоцвѣтни, като небесна джга, отъ тънка свила. И тя казва кротко на бабичката: „Остави го! Той ще ми бжде мжжъ. Азъ ще го събудя следъ малко и ще го заведа въ Самодивската Земя. Тамъ



сж дворцитѣ и кулитѣ ми. Тамъ ще живѣе синъ ти съ мене. Подиръ година и тебе ще отведемъ да живѣешъ при насъ.“

При тия думи бабичката се пробудила. Огънятъ билъ изгасналъ. Въ колибата било студено. Бабичката си легнала, но я не хваналъ вече сънь.

На сутринята повикала хора и ги помолила да потърсятъ сина ѝ подъ скалитѣ, дето го била сънувала, че лежи. Дала имъ много пари. Цѣли два дена обикаляли мѣжетѣ по ония мѣста, но не могли да намѣрятъ ловеца. Само оржжието му намѣрили и го отнесли на бабата. Тя се разплакала и рекла:

— Самодива го е отвлѣкла. Той нѣма да се върне вече. Останахъ сама на свѣта — безъ чеда. Когато умра, не ще има кой да ми склопи очитѣ.

А знаете ли що станало съ сина ѝ? Къмъ полунощъ дошла сжщата хубавица, която бабичката видѣла на сънь. Тя била наистина самодива. Навела се надъ ловеца и му духнала въ лицето. Изведнѣжъ той си отворилъ очитѣ и я загледалъ. Въ ноцната мрачина момата свѣтѣла като месецъ. И дрехитѣ ѝ свѣтѣли, сякашъ сж изгъкани, отъ звездна коприна.

— Стани! — рекла тя на ловеца. — Ти си вече здравъ. Ела следъ мене! Азъ ще те отведа въ Самодивската Земя. Не съмъ ли хубава? Не съмъ ли най-хубавата на свѣта?

Момъкътъ станалъ. Той усѣтилъ въ жилитѣ си прѣсна кръвь, а въ тѣлото си — голѣма сила, каквато нѣмалъ до тогава. Не помнѣлъ нищо отъ миналото: нито майка си, нито — защо билъ отишълъ на това мѣсто, нито — че билъ падналъ и лежалъ въ несвѣсть. Тръгналъ следъ момата. Като стигнали до една стръмна черна скала, самодивата плѣснала съ ржце. Скалата се отворила. Вжтре свѣтнало. Явила се златна колесница, въ която били впрег-





нати крилати коне. Момата и момъкът се качили — и колесницата полетѣла. Тя се движела толкова бързо, че малко след това се озовали въ Самодивската Земя.

Когато стигнали до дворцитѣ на самодивата, наизлѣзли да ги посрещнатъ хиляди роби, робини и царедворци, все богато облѣчени — по-богато отъ царетѣ и царицитѣ на нашата земя. Тѣ всички се поклонили на самодивата, прострѣли си ржцетѣ нагоре и викнали въ единъ гласъ:

— Добре дошла, княгиньо Зунице!

Гласоветѣ на посрещачитѣ били по-звѣнки отъ най-хубатата музика. Когато ловецътъ слѣзълъ отъ колесницата, самодивата рекла на придворнитѣ и робитѣ:

— Тоя момъкъ е мой съпругъ. Името му е Блѣсъкъ. Той ще бжде занапредъ вашъ князь.

Всички се поклонили на момъка, прострѣли си отново ржцетѣ въ знакъ на вѣрность и поздравили княза Блѣсъкъ.

Хубоститѣ на Самодивското Царство не могатъ се описа. Доста е да се каже, че то не може да се сравни съ нищо отъ онова, което знаемъ по нашата земя. Тамъ всички камъни и скали сж блѣскави и прозрачни, като алмази, медъта е като злато, а желѣзото — като платина. Тамъ има и други богатства, които ние не знаемъ. Населницитѣ на онова царство не знаятъ ни болести, ни бедность, ни злочестини. Тѣ сж щастливи, дори и когато не сж князе. Тѣ изпълняватъ волята на върховния царъ, който стои надъ князетѣ въ оная земя и се грижи за доброто на всички свои подданници.

Когато станалъ князь, Блѣсъкъ не помнѣлъ вече нищо отъ миналото си, сякашъ се билъ родилъ отново. Той се срѣщалъ често съ другитѣ князе и

княгини, но вначало не познавалъ никого отъ тѣхъ — нито сестритѣ, нито своитѣ зетьове, нито бащитѣ и чедата имъ. А тѣ го знаели и познавали, но си мълчели.

Единъ день върховниятъ царъ давалъ угощение на князетѣ и княгинитѣ въ градината на своя дворецъ, който се намиралъ наврѣхъ най-високата планина. Събрали се всички — и стари и млади — съ семействата си. Тамъ били, разбира се, не само Блѣсъкъ и Зуница, но и Вечерница съ мъжа си и сина си Пламъкъ, както и Зорница съ дъщеря си Росица и съ своя съпругъ. Когато всички се развеселили, царътъ почналъ да задава на своитѣ гости гатанки.

Той рекълъ :

— Има на едно мѣсто сухо дърво. То имаше три клона : два гладки и единъ вжловатъ. Двама ловци минаха и всѣки откърши по единъ гладкъ клонъ. Занесе го въ градината си и го посади. И двата клона родиха плодове : единиятъ — круша, а другиятъ — ябълка. Свѣтковица падна, та откърти третия клонъ, вжловатия, и го отнесе на небето. Посади го тамъ и порастна златно дърво. А онова дърво на земята почна да съхне, защото нѣмаше клони. Познайте сега : кжде е това дърво и що ще стане съ него?

Всички се замислили. Мжжътъ на Вечерница се обадилъ и рекълъ :

— Не знамъ, кжде е дървото, господарьо, но щомъ казвашъ, че е сухо, или дървари ще го отсѣкатъ — или ще изгние на корена.

Като чулъ думата „дървари“, князь Блѣсъкъ се замислилъ. Сторило му се, че е живѣлъ нѣкога другаде, всрѣдъ далечна гора, и е билъ самъ дърваръ. Но нищо повече не можалъ да си припомни.

Сетне се обадилъ мжжътъ на Зорница. Той казалъ :



— Това дърво си е изживѣло живота. Само за едно може да послужи: да си върже нѣкой дърварь за него магарето, когато го товари съ дърва.

И при тия думи Блѣсъкъ се замислилъ. Той си спомнилъ, че е отивалъ съ едно магаренце за дърва и че съ него сж отивали две момиченца — негови сестри — и единъ старецъ, неговъ баща.

Най-после се обадила княгиня Зуница. Тя рекла:

— Знамъ това дърво, господарьо. До сега говориха двамата ловци, сега пъкъ азъ да кажа. Азъ откѣснахъ третия клонъ, ала обещахъ да пренеса цѣлото дърво тамъ, дето е клонътъ.

Царьтъ разбралъ, що иска да каже княгинята, но другитѣ не разбрали. Единъ се обадилъ:

— Нищо не разбираме отъ тия думи. Кажи ни кое е дървото и кои сж клонитѣ? Кажи ни и кои сж ловцитѣ?

Тогава Зуница рекла:

— Това дърво е една вдовица, която живѣе на човѣшката земя, всрѣдъ гѣста гора. Двата гладки клона сж дветѣ ѝ дѣщери — Зорница и Вечерница, които се задомиха въ нашето царство. Ловцитѣ сж двамата князе, които се ожениха за тѣхъ. Вжзловатиятъ клонъ е синътъ на вдовицата — Блѣсъкъ, когато азъ спасихъ отъ смъртъ и доведохъ тукъ. Ако бѣше останалъ на човѣшката земя, той нѣмаше да се съживи и майка му щѣше да умре отъ скръбъ по него. Но азъ ѝ обещахъ да я доведа при сина ѝ. Когато дойде време, ще си изпълня обещанието.

Като чулъ тия думи, Блѣсъкъ си припомнилъ всичко: и майка си, и колибата, и днитѣ на бедността, и тежката дърварска работа и двамата князе, и джгата, и падането отъ високата скала... Той позналъ сестритѣ си и имъ се усмихналъ. Погледналъ Зуница, своята избавителка, и ѝ поблагодарилъ.

Отъ тоя день той почналъ да мисли все повече и повече за старата си майка, която тѣжи по него въ далечната гора. Тя е остарѣла съвсемъ. Може и болна да лежи. Тежки грижи сѣ я нападнали. Дали има поне кой да ѝ даде чаша вода?

И той казалъ на самодивата:

— Много ми се иска да видя майка си. Нали ти обеща да я доведешъ? Кога ще стане това?

А Зуница му отговорила:

— Ти не можешъ отиде тамъ. Между човѣшката земя и нашата има дълбока пропасть: само колесница, впрегната въ самодивски коне, би те пренесла отвъдъ. Но нашитѣ коне нѣма да те слушатъ, ако не съмъ съ тебе азъ. Когато дойде време, ще си изпълня обещанието. Това ще стане въ деня, когато ни се роди синъ.

Но човѣшкото сърдце на Блѣсъка копнѣло по майката. И той отишълъ при зетя си, мѣжа на Вечерница. Казалъ му всичко и му поискалъ конь — да го пренесе на човѣшката земя. Зетъ му рекълъ:

— Коня имамъ и за тебе и за себе си. Но никой отъ тѣхъ нѣма да те слуша: тѣ слушатъ само баща ми и мене.

Отишълъ Блѣсъкъ при другия си зетъ — мѣжа на Зорница. И нему казалъ сѣщото, но и отъ него чулъ сѣщия отговоръ. Тогава се върналъ въ своитѣ дворци. Намѣрилъ главния коняръ — единъ старецъ-здравенакъ, който умѣлъ да укротява и най-буйни коне.

Казалъ му, че ще го направи високъ царедворецъ, ако му даде конь да го пренесе на човѣшката земя. Конярътъ се замислилъ.

— Коня имаме много, — рекълъ той. — Всѣки отъ тѣхъ би те отнесълъ дето му кажешъ, но ти не знаешъ пѣтя къмъ човѣшката земя. И азъ го не



знамъ: никога не съмъ ходилъ тамъ. Мога да ти помогна само съ едно: ще ти дамъ сребърно огледало и златенъ камшикъ. Като погледнешъ въ огледалото, ще видишъ пжтя къмъ оная земя, дето искашъ да отидешъ. Но ти трѣбва да седнешъ на коня съ лице къмъ опашката, а не къмъ главата: инакъ не ще виждашъ пжтя. Когато коньтъ спре или се запъне, ще го ударишъ съ камшика и той ще тръгне отново. Запомни още едно: не бива да му давашъ ни сладка вода, ни горчива.

— Добре, — казалъ Блѣсъкъ. — Доведи ми коня. Желанието на княза да види майка си било толкова силно, че той се не запиталъ, съ каква вода ще пои коня, щомъ не пие ни сладка, ни горчива. Той взелъ огледалото и камшика, яхналъ коня съ гръбъ къмъ главата му и потеглилъ, безъ да се обади на жена си. Коньтъ полетѣлъ като вихъръ, както летятъ самодивскитѣ коне. Стингалъ до голѣмата пропасть, която дѣлѣла Самодивската Земя отъ човѣшката, и се спрѣлъ. Блѣсъкъ го ударилъ съ камшика. Коньтъ прескочилъ отвѣде, но се спрѣлъ отново. Господарьтъ му го ударилъ втори пжтъ. Добичето стоело като заковано въ земята. Когато Блѣсъкъ го ударилъ още по-силно, то рекло:

— Напой ме: ожаднѣхъ. Жаденъ конь не върви. Озърналъ се ездачътъ наоколо — никжде не видѣлъ вода. Слѣзълъ отъ коня да търси. Намѣрилъ най-сетне изворъ и отвелъ добичето да пие. То се навело, опитало водата, и рекло, като поклатило глава.

— Не пие самодивски конь отъ тая вода. Тя е сладка — човѣшка вода. Ще умра отъ нея. Друга ми намѣри!

Ездачътъ повелъ коня да търси друга вода. Стигнали до морето. Навело се добичето да пие, но поклатило отново глава.

— Тая вода е горчива. Ще ме отрови. Не ща я. Спрѣлъ се коньтъ на брѣга — не мрѣдва. Иска вода. Цвили, рита. Много е прежаднѣлъ. Князьтъ го гледа и му се кжса сърдцето отъ жалъ: кжде ще му намѣри вода — ни сладка, ни горчива? А грозно е да гледашъ такъвъ хубавъ конь, че умира отъ жажда. Той пригърналъ главата на добичето, почналъ да я гали и се разплакалъ. Едри сълзи потекли. Коньтъ го погленалъ и почналъ да ближе сълзитѣ му.

— Тая вода е тъкмо като за мене, — рекълъ самодивскиятъ конь. — Не е ни сладка, ни горчива: солена е. Голѣма сила ми идва отъ нея. Хайде, стига: напихъ се. Качи ми се да те нося.

Блѣсъкъ се яхналъ на коня. Полетѣлъ оня конь — като буря зафучалъ. Отдето мине, всичко чупи. Канари пробива — и нищо му не става. Морета превръква като нѣкоя птица.

Стигнали най-после въ гората, дето се билъ родилъ Блѣсъкъ. Слѣзълъ той отъ коня и се запжтилъ къмъ колибата. Всичко му се видѣло черно, тъмно, мъртво. Земното слънце приличало на малка свѣщица. Дървесата му се виждали като сламки, а скалитѣ — като дребни камъни. И навредъ мрачно, студено, омразно. Нима тукъ се е родилъ той? Нима въ тая черна тъмница е прекаралъ двадесетъ години? Идѣло му веднага да се метне на коня и да се върне въ Самодивската Земя. Но си спомнилъ за майка си. Кжде е колибата? Дълго обикалялъ Блѣсъкъ, додето я намѣри. Съзрѣлъ я най-сетне: тя му се видѣла като купчина торъ — гнила и схлупена.

Влѣзълъ въ колибата, безъ да почука. Посрещнало го едно бледно и сухо момиче: то прислужвало на бабата. А тя лежела на одъра — болна, изнемошѣла, само кожа и кости. Погледналъ я Блѣсъкъ — не



можалъ да я познае. И тя го погледнала, после извикала отъ радость:

— Синъ ми! Момчето ми! Отде идвашъ синко?

И се надигнала да го пригърне. Синътъ се навелъ и стисналъ бабичката въ пригръдкитъ си. Дълго си приказвали тѣ, защото имало да си кажатъ много нѣщо. Тя му разказала за своитѣ патила, а той — за Самодивската Земя съ нейнитѣ чудесии, за Вечерница и Зорница, за децата имъ, за своята хубава, добра и вѣрна жена, за своето царство и най-сетне за своя конь, който пие само сълзи.

— Стани да те отнеса тамъ, въ нашето царство. Зуница ще те излѣкува веднага. Тамъ е много хубаво. Никжде не е хубаво като тамъ. Слънцето е много голѣмо — то свѣти постоянно: нѣма никога нощъ. И колкото да грѣе, не изсушава ни тревата, ни цвѣтята, ни листата на дърветата. Нѣма ни студъ, ни горещина, ни болестъ. Всички тамъ сж здрави и силни, винаги засмѣни. Не съмъ чулъ никого да заплаче, нито да каже лоша дума, нито да прокълне нѣкого. А тука, на човѣшката земя, е много тъмно и страшно студено. Ако постоя още малко, ще измръзна.

— Може, синко, и така да е, — рекла бабичката. — Но мене тукъ ми е добре. Тукъ съмъ се родила, тукъ съмъ родила и васъ, тукъ съмъ ви отгледала, тукъ съмъ погребала баща ви — въ тая студена и черна земя. Не мога да вървя другаде. Па и болна съмъ: по пжтя ще умра. Далеченъ пжтъ е, както разправяшъ ти.

Но синътъ ѝ не далъ и да издума. Той я грабналъ и я качилъ на коня, яхналъ го и потеглили. Коньтъ знаелъ пжтя, та на връщане вървѣлъ по-бързо, отколкото на отиване. Сигнали скоро въ Самодивската Земя. Показали се отдалече кулитѣ и дворцитѣ на княгиня Зуница. Самодивата знаела, че мжжъ ѝ е

отпътувалъ, но го не укорила, че не ѝ се е обадилъ. Посрещнала го весела, съ усмихнато лице. Само когато влѣзли въ двореца, извикала го на саме и му казала :

— Знамъ, че я обичашъ : майка ти е. Но ти прибърза. Преди време я доведе — тя ще умре.

И наистина, когато бабичката се видѣла съ дъщеритѣ си, които дошли да я посетятъ, отъ голѣма радост ѝ прилѣло и тя умрѣла. Но самодивата Зунница я превърнала на бистра рѣка — и рѣката потекла край двореца, по зеленитѣ ливади.

Тя тече и сега тамъ. Отъ нея пиятъ самодивскитѣ коне, които не обичатъ ни сладка, ни горчива вода. Защото водата на тая рѣка е солена, а майчинитѣ сълзи не сж отровни.



ПРИКАЗНА ДЕТСКА БИБЛИОТЕКА Г Н Ъ З Д О  
РЕДАКТОРЪ-УРЕДНИКЪ ГЕОРГИ КАРАИВАНОВЪ

ПЪРВА СЕРИЯ

1933/1934

- Книжка първа. Николай Райновъ — Самодивско  
Царство, приказка . . . . . 6—
- Книжка втора-трета. Димитъръ Пантелеевъ —  
Прозорче, стихотворения . . . . . 8—
- Книжка четвърта-шеста. Георги Караивановъ —  
Бълата перушинка, малка повесть . . . . . 12—
- Книжка седма. Лжчезаръ Станчевъ — Заю-Баю  
воденичаръ, приказка въ стихове . . . . . 4—
- Книжка осма. Георги Райчевъ — Ягодова майка,  
приказка . . . . . 4—
- Книжка девета. Емилъ Кораловъ — Анай, момъ-  
кътъ съ черната ржка, приказка . . . . . 4—
- Книжка десета-дванайсета. Георги Караивановъ  
— Чудната пещера, детска пиеса . . . . . 12—



**ПРИКАЗНА ДЕТСКА БИБЛИОТЕКА Г Н Ъ З Д О**  
**РЕДАКТОРЪ-УРЕДНИКЪ ГЕОРГИ КАРАИВАНОВЪ**

**ПЪРВА СЕРИЯ**

**1933 / 1934**

- Книжка първа. Николай Райновъ — Самодивско  
Царство, приказка . . . . . 6—
- Книжка втора-трета. Димитъръ Пантелеевъ —  
Прозорче, стихотворения . . . . . 8—
- Книжка четвърта-шеста. Георги Караивановъ —  
Бъллата перушинка, малка повестъ . . . . . 12—
- Книжка седма. Лжчезаръ Станчевъ — Заю-Баю  
воденичаръ, приказка въ стихове . . . . . 4—
- Книжка осма. Георги Райчевъ — Ягодова майка,  
приказка . . . . . 4—
- Книжка девета. Емиль Кораловъ — Анай, момъ-  
кътъ съ черната ржка, приказка . . . . . 4—
- Книжка десета-дванайсета. Георги Караивановъ  
— Чудната пещера, детска пиеса . . . . . 12—

Всички номера — поотдѣлно и заедно — се доставятъ  
отъ редакторъ-уредника — София, ул. Луи Леже, 10.

**ЦЕНА 6 ЛЕВА**

**БИБЛИОТЕКАТА Е ОДОБРЕНА И ПРЕПОРЪЧАНА  
ОТЪ МИНИСТЕРСТВОТО НА НАРОДНОТО ПРОСВѢ-  
ЩЕНИЕ СЪ ОКРЪЖНО № 42,572 ОТЪ 18. XII. 1933 Г.**